

ДОПИТ НА МІСЦІ ПОДІЇ: СУТНІСТЬ ТА ФУНКЦІЇ

Досить перспективним напрямком розвитку й становлення тактики проведення окремих слідчих дій є дослідження ідеальних слідів. Вивчення ідеальних слідів сприяє розробці тактичних прийомів проведення слідчих дій – допиту, очної ставки, пред'явлення для впізнання, обшуку та ін.

Зміст ідеального сліду можна розкрити тільки прийомами й способами спілкування як процесу обміну інформацією, діалогу слідчого з людьми, що є носіями “ідеальних слідів”. Важливим елементом (напрямок) “криміналістичної тактики” у дослідженні й вилученні ідеальних слідів (одержання достовірної інформації) є розробка й впровадження тактичних прийомів, спрямованих на актуалізацію забутого в пам'яті людини.

Можливість актуалізації в пам'яті допитуваного раніше сприйнятої інформації заснована на збудженні відповідних нервових зв'язків або асоціацій. Асоціативні зв'язки використовуються у тих випадках, коли свідок (потерпілий) добросовісно помиляється (у силу суб'єктивних і об'єктивних факторів). Завдання на цьому етапі слідства полягає у тому, щоб відокремити всі перекручування від істинного сприйняття, спробувати усунути причини перекручування (нейтралізувати помилки) і відновити дійсну картину події.

Найбільш продуктивним тактичним прийомом, що сприяє актуалізації забутого в пам'яті, є допит на місці події. Допит на місці події доцільно розглядати як тактичний прийом, оскільки виїзд на місце події буде найбільш

раціональним, ефективним способом здійснення й реалізації процесуальної дії (у цьому випадку допиту). Крім цього, допит на місці події відповідає всім іншим ознакам, які пред'являються до тактичних прийомів, серед яких у літературі відзначають психологічний механізм реалізації, ситуаційна обумовленість тощо.

Допит на місці події полягає у тому, що допитуваний безпосередньо сприймає обстановку місця події у зв'язку зі скоєним злочином. Повторне сприйняття збуджує асоціативні зв'язки й стимулює до більш повного відтворення обставин, що цікавлять органи розслідування.

Доцільність використання подібного тактичного прийому визначається тим, що: а) безпосереднє сприйняття самим слідчим обстановки місця події, буде сприяти з'ясуванню обставин справи, точності відображення інформації у протоколі (матеріалізації ідеального сліду). Допит на місці події спрямований на одержання первісної інформації, а не на перевірку вже отриманої, оскільки у слідчого нема необхідності перевіряти існування фактів, об'єктів, про які вказав допитуваний. Обстановка допиту є свого роду фактичною ілюстрацією до інформації, що відтворюється допитуваним; б) полегшується встановлення фактів, які збуджують у допитуваного асоціативні зв'язки (стимулюються обстановкою допиту).

Таким чином, визначення сутності й функцій розглянутого тактичного прийому має не тільки теоретичне, але й практичне значення. Серед особливостей використання тактичного прийому – допиту на місці події варто виділити такі: 1) механізм реалізації досліджуваного тактичного прийому передбачає його психологічну спрямованість, пов'язану з актуалізацією забутого, усунення протиріч, відновленням події, що сталася. Так, тактичний прийом

спрямований на специфічний об'єкт – психіку допитуваного, розробка й побудова якого ґрунтується на психологічних особливостях процесів сприйняття, пам'яті, мислення та ін. Іншими словами, спрямований на виявлення ідеальних слідів;

2) розглянутий тактичний прийом має універсальний характер, оскільки застосовується як у конфліктній, так і безконфліктній ситуації. Так, допит на місці події призначений для одержання об'єктивної (повної, адекватної) інформації у випадках, коли потрібне надання допомоги в пригадуванні забутого, а також при повідомленні неправдивої інформації.

НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО
АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ
ТА ПРАКТИКИ

Тези доповідей та наукових повідомлень
всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих учених та здобувачів

Харків
2007

Сучасні проблеми юридичної науки та практики: Тези доповідей та наукових повідомлень всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та здобувачів / За заг. ред. проф. М.І. Панова. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2007. – 349 с.

Редакційна колегія:

проф. М.І. Панов (голова), проф. Ю.В. Баулін, проф. Ю.П. Битяк, проф. В.І. Борисов, доц. В.І. Борисова, проф. В.В. Голіна, проф. В.Д. Гончаренко, проф. Ю.М. Грошевий, проф. І.М. Даньшин, проф. І.В. Жилінкова, проф. В.П. Жушман, доц. Д.В. Задихайло, проф. В.В. Комаров, проф. Л.М. Кри-воченко, проф. М.П. Кучерявенко, проф. І.Є. Марочкін, проф. О.В. Петришин, доц. В.О. Ріяка, доц. С.Г. Серьогіна, проф. М.В. Цвік, проф. В.Ю. Шепітько, проф. М.В. Шульга, доц. В.Л. Яроцький.

Тези друкуються мовою оригіналу